

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ЛОГІСТИКИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ ЛОГІСТИЧНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Метою дослідження є вивчення і аналіз ряду складових підготовки і сертифікації кваліфікованих спеціалістів з логістики європейського рівня, пошук шляхів адаптації їхніх навиків до вітчизняного ринку в умовах інтеграції.

Objective of this research is studying and the analysis of some components of preparation and certification of the qualified experts in logistics of the European level, search of ways of adaptation of their skills to the domestic market in the conditions of integration.

Актуальність дослідження. В умовах глобалізації світова економічна криза породжує нестабільність в економіці практично кожної країни. Найбільш відчутно це стосується країн з перехідною економікою, де процеси становлення ринкових відносин знаходяться на стадії формування та адаптації до норм світового співтовариства. Непроста економічна ситуація в нашій державі ставить перед керівництвом українських машинобудівних підприємств задачу підтримання на належному рівні своєї конкурентоспроможності. Пошук нових кардинальних рішень управління корпоративними логістичними процесами на підприємстві, обґрунтування його стратегічної місії, розробка нових стандартів взаємовідносин між державою, виробниками, посередниками і кінцевим споживачем – ось далеко не весь спектр компетенції кваліфікованого логіста.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливу роль у висвітленні проблем теорії і практики корпоративного та логістичного управління зіграли роботи вітчизняних та зарубіжних вчених Г. Назарової, В. Гриньової, Є. Крикавського, В. Іноземцева, Д. Розенберга, І. Бажина, Д. Норта, Н. Глусь, Ю. Пономарьової, Л. Міротіна і І. Ташбаєва, Н. Тітюхіна, Д. Бауерсокса і Д. Клосса, О. Вайта, С. Крейга, В. Козачино, І. Гьопферт.

Результати дослідження. Складна економічна ситуація в Україні у котрій раз нагадує про те, що пошук нових шляхів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних машинобудівних підприємств і ефективності економіки держави в цілому є актуальною задачею сьогодення. Проте, успішність та ефективність їх діяльності будуть у значній мірі залежати від готовності того чи іншого підприємства працювати за міжнародними стандартами ведення сучасного бізнесу, дотримуючись основних вимог світового співтовариства до якості товарів та послуг [1].

У цьому аспекті корпоративна логістика може і повинна відіграти провідну роль стратегічного рушія стереотипів та стати фактором стабільності у взаємовідносинах виробників, споживачів, посередників, конкурентів, державних (міждержавних) органів та організацій тощо.

Сучасне розуміння корпоративної логістики як концепції управління цілком відповідає умовам підприємницької діяльності українських машинобудівних підприємств. Успіх у конкурентній боротьбі між підприємствами й ланками єдиного ланцюжка створення вартості, між країнами й економічними регіонами обумовлюється в першу чергу рівнем компетенції в логістиці. Корпоративна логістична відповідальність учасників ринку взаємопов'язує в єдине ціле управління як своїми внутрішніми бізнес-процесами на підприємстві, так і бізнес-процесами партнерів та споживачів.

Нашій державі потрібні професійні спеціалісти з логістики, які б змогли ефективно управляти інтегрованими операціями як усередині підприємств, так і між партнерами ланцюгів поставок, адже “перспектива інтеграції України в європейський економічний простір відчуває потребу саме в логістичному підході до формування глобальної логістичної стратегії в контексті міжнародного поділу праці” [2].

Однією з основних проблем сучасної логістики в Україні є підготовка та сертифікація спеціалістів, рівень знань яких би відповідав європейським стандартам. Практика показує, що логістичному персоналу вітчизняних підприємств бракує фундаментальних знань та навиків побудови і оптимізації процесів для корпоративних логістичних мереж і ланцюжків. Саме складністю та високим рівнем вимог до професійної підготовки логістів можна в деякій мірі пояснити відсутність їх в достатній кількості.

Проблема вимагає особливої уваги ще й з огляду на те, що реалізація і розвиток стратегічних переваг логістичного управління в нашій державі стримується через відсутність загальнонаціонального координуючого органу, який би став основою для розвитку логістичної асоціації в Україні. До цього часу наша держава не має свого представництва (мається на увазі як національна організація логістики) в Європейській асоціації логістів.

Робота по розбудові Української асоціації логістів повинна бути перспективно спрямована на становлення, розвиток і координацію контактів з провідними світовими логістичними асоціаціями і товариствами, як, наприклад, Європейська логістична асоціація (European Logistics Association – ELA), Європейським сертифікаційним комітетом з логістики (European Certification Board for Logistics – ECBL), Радою логістичного менеджменту США (Council of Logistics Management – CLM), Всесвітнім товариством інженерів-логістів (Society of Logistics Engineers – SOLE) тощо (рис. 1).

Таке співробітництво, в свою чергу, відкриє широкий шлях до створення центрів з підготовки для українських підприємств різнопрофільних спеціалістів з логістики, сертифікованих у відповідності з європейськими

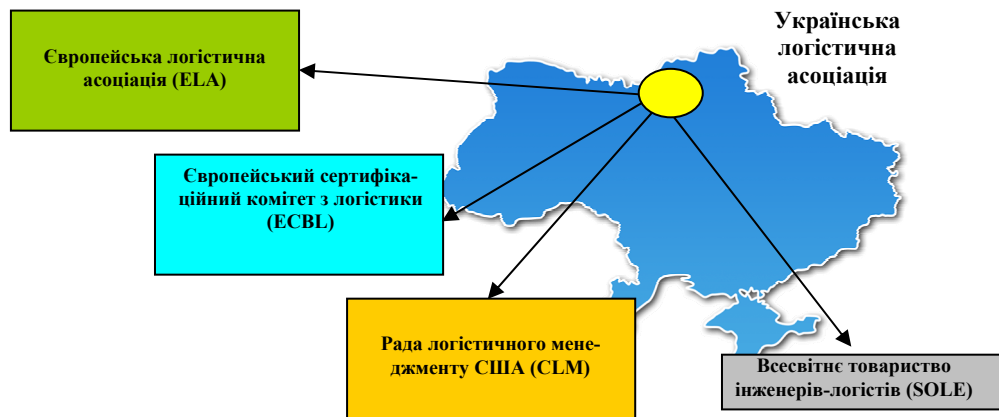

Рис. 1. Перспективні напрями роботи Української асоціації логістів

та світовими стандартами. Такі спеціалісти, з одного боку, повинні чітко розуміти характер бізнес-процесів на підприємстві, володіти навиками і досвідом вирішення логістичних задач, грамотно орієнтуватися в управлінських методиках тощо. З іншого – бути “особистостями”, від ініціативи, відповідальності та комунікабельності яких буде залежати успіх роботи у логістичних мережах і ланцюжках.

Підхід до вирішення будь-яких проблемних питань повинен бути системним. Завдання спеціаліста з логістики – організувати весь маршрут просування замовлення таким чином, щоб мінімізувати витрати на кожній ланці логістичного ланцюга. “Ланцюг надійний настільки, наскільки надійна сама слабка його ланка”. Професійне управління ланцюгом поставок є істотним чинником успішного бізнесу. Логістик повинен уміти оперативно та професійно проаналізувати ситуацію, з’ясувати інтереси кожної ланки в ланцюзі “виробництво–споживання” і спрямовувати діяльність на виконання місії підприємства на ринку та усвідомлення сторонами корпоративної логістичної відповідальності за результати своєї праці.

Інтеграція вимагає свободи переміщень у межах єдиного економічного простору товарів, послуг, капіталів і людей, а також створення відповідних транспортних коридорів [2]. Тому можна не сумніватись у тому, що в умовах економічної інтеграції машинобудівні підприємства будуть змушені в своїй діяльності виходити за межі своєї країни, що вимагатиме від логістичного персоналу додаткових знань економічного, політичного, правового та культурного характеру, розуміння міжнародної специфіки, оволодіння мовами тощо.

Так у Європі, наприклад, розроблені та введені єдині стандарти компетентності спеціалістів в галузі логістики (надалі – Стандарти). Це зроблено з метою:

- прийняття європейськими країнами єдиних логістичних стандартів компетентності;
- визнання узагальнених вимог до працівників у сфері логістики;
- підвищення мобільності навиків логістичного персоналу;
- створення нормативної та інформативної бази, автоматизації документообігу;
- подальшого вдосконалення і розвитку цих стандартів країнами-учасницями.

Робота проводилась Науковим комітетом і робочою групою по стандартизації Європейського сертифікаційного комітету (ECBL), комітетами та групами Європейської логістичної асоціації (ELA). Доцільно зауважити, що ECBL є незалежною організацією, яка включає в себе на добровільній основі європейські країни, які в епоху глобалізації вирішили користуватися єдиними стандартами компетентності в галузі логістики та управління ланцюгами поставок. У Стандартах також узагальнені основна термінологія та поняття логістичного управління підприємствами і фірмами, вони затверджені Науковою радою ELA в вигляді додатків [3].

Розроблений збірник “Стандартів компетентності з логістики та управління ланцюгами поставок” став основним нормативним документом по забезпеченню виконання процедур європейської сертифікації спеціалістів з логістики. Запропонована нова система стандартів і вимог до компетентності логістів робить процедуру атестації ECBL ще більш об’єктивною, правомірною і надійною. Ще одною їх характерною особливістю є врахування бурхливого розвитку концепції і технологій по управлінню мережами поставок (Supply Chain Management – SCM) та у зв’язку з цим, суттєве розширення меж використання знань і навиків з SCM у практичній роботі.

Для прикладу розглянемо подальше вдосконалення назв (абrevіатур) усіх трьох рівнів європейських стандартів сертифікації спеціалістів з логістики [3] (див. табл. 1).

Можна також зауважити, що стандарти компетентності спеціалістів з логістики розроблялись у тісному співробітництві з європейськими провідними підприємствами та компаніями по результатах конкретних робіт, тому вони ніби віддзеркалюють вимоги роботодавців кран ЄС, що є хорошим прикладом єднання теорії та практики. Стандарти слугують основою для атестації логістів, вони включають перелік основних вимог до певного рівня компетентності спеціаліста, причому, сама атестація проходить незалежно від будь-яких інших освітніх програм. Офіційний текст Стандартів написаний англійською мовою, в країнах-співучасницях вони перекладаються на ту мову, на якій будуть застосовуватись. Ще одною цікавою особливістю Стандартів є те, що національні комітети можуть тільки доповнювати, але ні в якому разі не скорочувати їх.

Рівні компетентності європейських стандартів сертифікації з логістики

Рівень компетентності			Для якого персоналу призначені
Назва оригіналу	Скорочена назва	Переклад	
Supervisory Operational level	ElogSO	Операційний логіст	Персонал операційного/функціонального рівня управління логістичними процесами і видами діяльності, у тому числі: ланцюгами поставок, сервісом, замовленнями, запасами, складуванням, транспортуванням логістичною підтримкою виробничих операцій, інформаційною підтримкою логістики тощо.
Senior level	ElogSE	Старший логіст	– менеджери і консультанти, які займаються плануванням та координацією різних компонентів логістичної системи; – координатори логістичного процесу в функціональних сферах підприємства і компонентах мережевої структури ланцюгів поставок; – інспектори, контролери, аудитори, аналітики, менеджери вищої ланки логістики підприємства.
Strategic level	ElogST	Логіст стратегічного рівня	– старші менеджери, старші консультанти, директори із значним досвідом роботи в галузі логістики або управління ланцюжками поставок (стратегічні менеджери); – керівники вищого рангу з інших сфер бізнесу, які взяли на себе посадові обов'язки логіста стратегічного рівня.

Національні сертифікаційні комітети створені по одному в кожній з країн, які входять до складу ради ECBL. Вони повинні атестувати здобувачів на відповідність вимогам, встановлених цим Стандартом. При цьому програми навчання, підготовки та перепідготовки персоналу в галузі логістики та управління ланцюгами поставок розробляються і використовуються самостійно на основі практичного досвіду, стандартів вищої та професійної освіти і традицій, які склалися в конкретній країні-учасниці ELA/ECBL [3].

Звичайно, можна тільки вітати подальший розвиток контактів українських логістичних організацій з країнами-учасницями ELA/ECBL, направлений на координацію учбових планів та навчальних програм з підготовки спеціалістів з логістичного менеджменту, сертифікацію логістичного персоналу вітчизняних підприємств та компаній, проведення наукових досліджень в галузі теорії і практики логістики, обмін досвідом у вигляді тренінгів і стажування, проведення конференцій, семінарів тощо.

Як показує практика, з одного боку, більшість вітчизняних підприємств зацікавлені в об'єктивній оцінці знань свого логістичного персоналу, тим більше, що міжнародний сертифікат засвідчив би про готовність його власника працювати в контексті з найсучаснішими світовими вимогами. З іншого – мусимо визнати, що існують підприємства, в яких недооцінюється роль корпоративної логістики та які працюють за непрозорими (тіньовими) схемами, що у свою чергу приносить економіці держави чималі збитки.

На думку автора, вивчення міжнародного досвіду підготовки і сертифікації українських працівників логістичного менеджменту в контексті розвитку інтеграційних процесів, його адаптація до сучасних ринкових умов позитивно впливатиме як на ефективне функціонування вітчизняних машинобудівних підприємств, так і економічний розвиток України та її національну безпеку в цілому.

Висновки. Таким чином, здійснивши вивчення та аналіз передового європейського досвіду підготовки та сертифікації кваліфікованих логістів міжнародного рівня та українських реалій, можна викласти наступні узагальнення:

1. За умов розвитку інтеграційних процесів попит на логістичний сервіс для вітчизняних машинобудівних підприємств та споживачів їхньої продукції буде зростати пропорційно підвищенню вимог світового співтовариства до якості товарів та послуг, відповідно зростатимуть і вимоги до логістичного персоналу в плані постійного удосконалення знань та навиків.

2. Забезпечення кваліфікованими кадрами логістів європейського рівня позитивно вплине як на ефективне функціонування та конкурентоспроможність українських підприємств в умовах глобалізації на ринку товарів і послуг, так і на економічний розвиток України та її національну безпеку в цілому.

3. Корпоративна логістична відповідальність за результати праці кожної ланки в ланцюзі “виробництво–споживання” повинна стати нормою корпоративного життя та ефективним інструментом сучасного бізнесу.

Література

1. Нижник В.М. Забезпечення економічної безпеки України у процесах євроінтеграційного розвитку // Вісник ХНУ. – 2005. – № 4, Ч. 2, Т. 2. – С. 7–10.
2. Воркут А.И. Логистика в начале нового тысячелетия и формирование национальной образовательной программы // Наук.-практ. конф. “Рынок услуг комплексных систем та прикладні проблеми логістики”: Зб. наук. пр. / А.И. Воркут – К., 1999. – С. 1–9.
3. Новые стандарты ECBL. Новая система аттестации и квалификационных требований к логистам Европейской логистической ассоциации и Европейского сертификационного комитета по логистике. По матер. междунар. центра логистики (Россия) < Доступний з – <http://www.mclog.ru/certification/standart.php> >.